

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta (HE 201/2025 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Orian Bondestam, maa- ja metsätalousministeriö
- kalastusmestari Petri Savola, Lounais-Suomen elinvoimakeskus
- erikoistutkija Jari Raitaniemi, Luonnonvarakeskus
- toiminnanjohtaja Vesa Karttunen, Kalatalouden Keskusliitto
- toimitusjohtaja Mikko Malin, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Finanssiala ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Tornio-Muoniojokiseura ry
- WWF Suomi

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- oikeusministeriö
- ympäristöministeriö
- Natur och Miljö ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annettua lakia.

Esityksen mukaan toimijakohtaista kalastuskiintiöjärjestelmää tarkennettaisiin siten, että siirrettäviä käyttöoikeuksia voisi käyttää luottolaitosten myöntämien lainojen vakuuksina.

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2026 vp

Luottolaitokset voisivat toimia siirrettävien käyttöoikeuksien pantin haltijoina, jota koskevat järjestelyt lisättäisiin lakiin.

Silakan rysäkalastuksen käyttöoikeudet päättyvät vuonna 2026. Tähän liittyviä säännöksiä tarkennettaisiin niin, että silakan rysäkalastuksen erilliset kalastuskiintiöt voisivat olla enintään EU:n neuvoston asetuksella Suomelle vahvistettujen kalastuskiintiöiden kokoisia vähennettynä Ahvenanmaalle osoitettavilla kiintiömäärillä ja silakan muilla erillisillä kiintiömäärillä ja että ne siirrettäisiin käytettäväksi troolikalastuksessa 30 päivästä syyskuuta 2027 alkaen lukuun ottamatta loka-joulukuun rysäkalastukseen varattavaa 20 tonnin määrää. Lisäksi Pohjanlahdella harjoitettavan silakan rysäkalastuksen erillisen kalastuskiintiön vähimmäismäärää nostettaisiin 4 000 tonnista 5 000 tonniin.

Lisäksi säännöksiä toimijakohtaisen kalastuskiintiön käyttämättömyydestä aiheutuvasta siirrettävän tai ei-siirrettävän käyttöoikeuden menetyksestä tarkennettaisiin siten, että Suomen kalastuskiintiöistä jaettujen toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden yhteenlaskettu alle 65 prosentin käyttöaste tarkasteltavina vuosina estäisi käyttöoikeuksien menettämisen valtiolle, paitsi jos kaupallinen kalastaja ei olisi käyttänyt lainkaan toimijakohtaista kalastuskiintiötään. Näin otettaisiin huomioon eräiden Suomen kalastuskiintiöiden alhaiset käyttöasteet ja niihin liittyvä perusteeton käyttöoikeuden menettäminen. Myös kalastuskielto olisi peruste sille, ettei käyttöoikeutta menettäisi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2026.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä kalastuskiintiöjärjestelmän kehittämisestä

Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetulla lailla (täytäntöönpanolaki) otettiin Suomessa vuoden 2017 alussa käyttöön uusi toimijakohtainen kalastuskiintiöjärjestelmä. Kaupallinen kalastaja voi tällä hetkellä hyödyntää Suomen silakan, kilohailin ja lohen kaupallisen kalastuksen kalastuskiintiöitä toimijakohtaisen kalastuskiintiön tai tietyn erillisen kalastuskiintiön perusteella. Muiden kalalajien kuin edellä mainittujen kiintiöityjen lajien pyyntiin kiintiöjärjestelmällä ei ole vaikutuksia. Luonnonvarakeskuksen kalastuskiintiöjärjestelmästä laatiman väliarvioinnin perusteella täytäntöönpanolakia muutettiin 10.1.2023 alkaen siten, että silakan rysäkalastuksen siirrettävät käyttöoikeudet ovat voimassa vain vuoden 2026 loppuun kestävä siirtymäajan, jonka jälkeen rysäkalastus tapahtuu yhteisten erillisten kalastuskiintiöiden puitteissa. Silakan rysäkalastus on tärkeä kanava uusien kalastajien alalle tulolle, sillä se on suhteellisen edullinen tapa aloittaa kalastus ilman suuria investointeja, ja sen vuoksi on pidetty tärkeänä mahdollistaa rysäkalastus samoin kuin silakan verkkokalastus koko rannikkoalueella.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on korostanut aikaisemmissa täytäntöönpanolakia koskeneissa mietinnöissään, että toimijakohtaisen kalastuskiintiöjärjestelmän luomisen ja kehittämisen keskeisenä tavoitteena on ollut kaupallisen kalastuksen kannattavuuden ja toimintaedellytysten parantaminen (MmVM 20/2022 vp — HE 205/2022 vp ja MmVM 16/2016 vp — HE 103/2016

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2026 vp

vp). Nyt käsiteltävänä olevan esityksen tavoitteena on vahvistaa näiden täytäntöönpanolain alkuperäisten tavoitteiden saavuttamisen edellytyksiä. Lisäksi hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten on arvioitu kokonaisuutena auttavan ylläpitämään kotimaisen kalan tarjontaa suomalaisille. Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Siirrettävien käyttöoikeuksien käyttö lainan vakuutena

Kalastuskiintiöjärjestelmässä Suomen kalastuskiintiöt jaetaan kaupallisille kalastajille toistaiseksi voimassa olevina siirrettävinä ja määräaikaisina ei-siirrettävinä käyttöoikeuksina. Siirrettävien käyttöoikeuksien siirrot kalastajien kesken mahdollistavat kalastuksen kehittämisen ja kalastuksen paremman suunnittelemisen sekä kalastuksesta luopumisen käyttöoikeuksien luovuttamisesta saatavaa korvausta vastaan. Hallituksen esityksen mukaan toimijakohtaista kalastuskiintiöjärjestelmää tarkennetaan siten, että siirrettäviä käyttöoikeuksia voidaan käyttää luottolaitosten myöntämien lainojen vakuuksina. Tämä täytäntöönpanolain muutosesitys perustuu vuonna 2021 hyväksytyssä Kotimaisen kalan edistämishjelmassa mainittuun toimenpiteeseen siirrettävien käyttöoikeuksien käyttämisestä lainojen vakuuksina. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että kotimaisen kalan saatavuudella on merkittävä rooli huoltovarmuuden ja ruokaturvan takaamisessa, ja vakuusjärjestely edistäisi osaltaan myös saatavuutta.

Hallituksen esityksessä ehdotettu uusi sääntely siirrettävien käyttöoikeuksien käyttämisestä lainan vakuutena edistää erityisesti kalastuselinkeinon investointeja uuden lainan vakuusmuodon myötä. Lakiin lisättäväksi ehdotetun uuden 16 a §:n mukaan siirrettäviä käyttöoikeuksia saa pantata enintään kymmenen vuoden ajaksi. Käyttöoikeuksien panttaus voidaan säännösehdoituksen mukaan tehdä vain kalastusyrityksen kehittämistä koskevan lainan vakuudeksi. Investointitarve kalastusalusten uusimiseen ja nykyaikaistamiseen on suuri, ja julkiset kalastusaluksia koskevat rahoitusmahdollisuudet ovat EU:n lainsäädännöllä tiukasti rajoitetut. Nykyaikaisen ammattikalastuksen välineistön hankinta on hyvin kallista. Lainavakuusjärjestelmä parantaa erityisesti troolikalastusyritysten toimintamahdollisuuksia ja on erityisen tärkeää aloittaville kalastajille. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää ehdotettua uutta sääntelyä käyttöoikeuksien käyttämisestä lainan vakuutena tarpeellisena ja kannatettavana.

Silakan rysäkalastuksen erilliskiintiö ja siihen liittyvät muutokset

Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että edellä kuvattu vuonna 2022 tehty muutos tarkoittaa silakan rysäkalastuksen osalta, että siirrettävien käyttöoikeuksien voimassaolo päättyy vuoden 2026 lopussa. Tämän jo tehdyn päätöksen seurauksena rysäkalastusta harjoitetaan vuodesta 2027 alkaen jälleen kalastajille yhteisten erillisten kalastuskiintiöiden puitteissa. Tavoitteena on, että nykyisiin siirrettäviin käyttöoikeuksiin ja toimijakohtaisiin kalastuskiintiöihin perustuvan järjestelmän mukaisesti kalastavat yritykset ja yrittäjät voivat jatkaa kalastustaan ilman merkittäviä muutoksia tai rajoituksia, mutta samalla silakan rysä- ja rannikkokalastuksen varaan voi myös syntyä uutta yritystoimintaa. Hallituksen esityksessä silakan rysäkalastukseen esitetään muutoksia ensinnäkin siten, että Pohjanlahden silakan rysäkalastuksen erillisen kalastuskiintiön vähimmäismäärä nostetaan 4 000 tonnista 5 000 tonniin. Kalastuskiintiön vähimmäismäärän

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2026 vp

nostamisella pyritään varmistamaan kiintiön riittävyys koko Pohjanlahden alueella. Ajanjaksolla vuodesta 2010 alkaen Pohjanlahden silakkasaalis rysistä ylitti 5 000 tonnia vain vuosina 2012 (5560 tonnia) ja 2014 (5990 tonnia). Kiintiön korotuksella pyritään välttämään tilanne, jossa 4 000 tonnin kiintiömäärä täyttyisi ja silakan rysäkalastusta jouduttaisiin merkittävästi rajoittamaan niin Varsinais-Suomessa kuin muualla Pohjanlahdella.

Edellä kuvattu Pohjanlahden silakan rysäkalastuksen kalastuskiintiön nosto 5 000 tonniin on maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetuissa asiantuntijalausunnoissa saanut osin ristiriitaista palautetta. Nostoa on esitetty vielä korotettavaksi ja toisaalta sitä on vastustettu, koska rysäkalastuksen kiintiön noston on katsottu merkitsevän saaliin siirtoa pois troolikalastuksesta. Hallituksen esityksessä ehdotettu lisäys 4 000 tonnista 5 000 tonniin on vajaa kaksi prosenttia Manner-Suomen troolikalastajille toimijakohtaisina kalastuskiintiöinä vuonna 2025 jaetusta kiintiömäärästä. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että kokonaisuutena rannikon rysäkalastus hyötyy Pohjanlahden silakan rysäkalastuksen kiintiön nostosta ja sen kiintiötä vähentävä vaikutus troolikalastukseen on varsin vähäinen. Valiokunta pitää esitettyä kiintiön nostoa perusteltuna.

Toinen silakan rysäkalastusta koskeva muutos hallituksen esityksessä pyrkii osaltaan vastaamaan troolikalastajien huoliin mahdollistamalla rysäkalastuksen erillisistä kalastuskiintiöistä ylijääneiden kiintiöosien vapauttamisen jaettaviksi troolikalastukseen. Jos Pohjanlahden taikka Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan erillisestä kalastuskiintiöstä jää osa käyttämättä, voidaan kalastuskiintiön 20 tonnia ylittävät käyttämättömät määrät jakaa troolikalastajille syyskuun 30 päivän jälkeen. Varsinainen troolikalastuskausi alkaa pääosin vasta lokakuussa, ja troolikalastajat voivat näin saada lisää kalastusmahdollisuuksia. Loka-joulukuun rysäkalastukseen varattava 20 tonnin määrä kummallekin kiintiöalueelle on suurempi kuin vuodesta 2010 alkaen ajalla 1.10.—31.12. toteutuneet rysäsaaliit. Suurimmat toteutuneet rysäsaaliit tällä ajanjaksolla olivat 12 tonnia Pohjanlahdelta vuonna 2022 sekä 9 tonnia Suomenlahdelta vuonna 2010. Maa- ja metsätalousvaliokunta katsoo, että loka-joulukuun rysäkalastukseen varattavaksi esitetty 20 tonnin saalismäärä kummallekin kiintiöalueelle on perusteltu.

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetuissa lausunnoissa on esitetty varsin laajasti kritiikkiä silakan rysäkalastuksen erilliskiintiötä kohtaan ja vaadittu silakan rysäkalastuksen palauttamista osaksi toimijakohtaista kiintiöjärjestelmää. Valiokunta toteaa, että vuonna 2023 voimaan tulleen lainmuutoksen mukainen lähes neljän vuoden siirtymäaika silakan rysäkalastajille on päättymässä vuoden 2026 lopussa. Jo vuoden 2023 lainmuutosta koskeneen hallituksen esityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö oli sitoutunut selvittämään silakan rysäkalastuksessa vuosina 2017—2022 toteutuneiden siirrettävien käyttöoikeuksien siirtojen kauppahintaa sekä mahdolliset perusteet ja rahoitusmahdollisuudet sitä koskevien kompensatioiden maksamiselle yksittäisille kaupallisille kalastajille. Valiokunnan maa- ja metsätalousministeriöltä saamien tietojen mukaan vuosina 2017—2022 vain harvat rysäkalastajat ostivat käyttöoikeuksia, mutta edellä mainitun selvityksen laatiminen on edelleen kesken. Maa- ja metsätalousvaliokunta viittaa vuoden 2023 lainmuutoksen yhteydessä hyväksymäänsä mietintöön (MmVM 20/2022 vp — HE 205/2022 vp) ja korostaa, että kompensatioita koskevat selvitykset tulee tehdä mahdollisimman nopeasti, jotta käyttöoikeuksien siirtoja tehneille silakan rysäkalastajille aiheutuvat menetykset voidaan korvata asianmukaisesti (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*). Valiokunta pitää myös tärkeänä, että silakan rysäkalastuksen kiintiöjärjestelmän muutoksen vaikutuksia kalastajiin ja

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2026 vp

kotimaisen kalan saatavuuteen seurataan tarkkaan vuoden 2027 alusta alkaen (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*).

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 201/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy kaksi lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisimman nopeasti vuoden 2023 lainmuutoksen seurauksena silakan rysäkalastuksen käyttöoikeuksien siirroista yksittäisille kaupallisille kalastajille aiheutuneet vahingot ja huolehtii selvityksen perusteella niiden taloudellisesta kompensatiosta kertakorvauksena.*
2. *Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ja arvioi silakan rysäkalastuksen tilaa vuoden 2027 lopussa. Jos rysäkalastus lainsäädännön muutosten johdosta vähenee tai loppuu nykyisillä kalastuskiintiöiden haltijoilla taikka saalisjakauma ei kohdennu tasapuolisesti, tulee hallituksen ryhtyä tällöin välittömästi tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin ottaen huomioon uudistusta ennen vallinneen tilan ja saalisjakauman. Samalla hallituksen tulee arvioida rysäkalastuksen silakkasaaliin arvon muutokset sekä kuinka muutokset ovat vaikuttaneet saaliin käytön jakaantumiseen esimerkiksi elintarvikesilakan ja rehuksi menevän silakan välillä. Hallituksen tulee myös selvittää, miten muutos on vaikuttanut niihin troolikalastusyrittäjiin, jotka ovat tehneet kiintiövaihtoja rysäkalastajien kanssa.*

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2026 vp

Helsingissä 16.4.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Janne Jukkola kok
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Teemu Kinnari kok
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Anders Norrback r
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Timo Suhonen sd
jäsen Eerikki Viljanen kesk
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Petri Huru ps (osittain)
varajäsen Olga Oinas-Panuma kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2026 vp Vastalause

Vastalause

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansalliseen täytäntöönpanoon siten, että silakan rysäkalastuksessa luovuttaisiin toimijakohtaisista kiintiöistä ja siirryttäisiin yhteiseen kiintiöön. Esitystä ei voida pitää perusteltuna.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esiin tuodut näkemykset osoittavat, että toimijakohtaisen kiintiöjärjestelmän säilyttäminen olisi rysäkalastuksen kannalta selvästi parempi vaihtoehto kuin esitetty yhteinen kiintiö.

Toimijakohtainen kiintiöjärjestelmä on ollut keskeinen tekijä kalastuselinkeinon vakaudelle ja ennakoitavuudelle. Kun kalastajalla on tiedossa oma kiintiönsä, hän voi suunnitella toimintansa, investointinsa ja työvoiman käytön pitkäjänteisesti. Elinkeinon edustajien mukaan järjestelmä on koettu toimivaksi ja yritystoimintaa vakauttavaksi. Yhteiseen kiintiöön perustuva malli sen sijaan pakottaa kalastamaan mahdollisimman nopeasti ennen kiintiön täyttymistä, mikä tekee toiminnasta arvaamatonta ja vaikeuttaa resurssien hallintaa.

Toimijakohtaisista kiintiöistä luopuminen johtaisi käytännössä kilpikalastukseen. Tällöin etulyöntiasemaan joutuvat ne toimijat, jotka pystyvät aloittamaan pyynnin aikaisemmin tai kalastamaan tehokkaimmin lyhyessä ajassa. Tämä lisää epätasa-arvoa toimijoiden välillä ja heikentää pienempien rannikkokalastajien asemaa. Kilpikalastus voi myös lisätä ristiriitoja kalastajien ja vesialueiden omistajien välillä sekä eri pyyntimuotojen harjoittajien kesken.

Ekologisesta näkökulmasta toimijakohtainen kiintiö mahdollistaa hallitun kalastuksen. Kalastajat voivat lopettaa pyynnin hallitusti oman kiintiön täytyessä. Yhteisessä kiintiössä pyyntiä jatketaan niin kauan kuin kiintiötä on jäljellä, mikä lisää sivusaaliin ja poisheittojen riskiä sekä voi kohdistaa kalastuspainetta epätasaisesti tietyille alueille.

Lisäksi toimijakohtaisten kiintiöiden poistaminen voi aiheuttaa käytännön ongelmia saaliin vastaanotossa ja jalostuksessa. Kalastuksen ajallinen keskittyminen vaikeuttaa satamien ja teollisuuden toimintaa ja voi heikentää erityisesti elintarvikesilakan saatavuutta.

Toimijakohtaiset kiintiöt tukevat myös kalastuselinkeinon investointeja ja rahoituksen saatavuutta. Kiintiöitä voidaan käyttää lainojen vakuutena, mikä mahdollistaa kaluston uudistamisen ja sukupolvenvaihdokset. Ilman toimijakohtaista kiintiötä rysäkalastajilla ei ole vastaavaa vakuusarvoa, mikä asettaa heidät eriarvoiseen asemaan muihin kalastajiin nähden.

Asiantuntijatahojen lausunnoista huolimatta rysäkalastuksen toimijakohtaisen kiintiöstä ollaan esityksen myötä luopumassa. On selvää, että muutos heikentää kalastuselinkeinon vakautta, lisää ristiriitoja ja vaarantaa kestävän rannikkokalastuksen toimintaedellytykset. Mainituista syistä johtuen esitystä ei tule hyväksyä, vaan se tulee ottaa maa- ja metsätalousministeriössä uudelleen valmisteluun siten, että muutokset valmistellaan yhteistyössä kalastuselinkeinon kanssa.

**Valiokunnan mietintö MmVM 5/2026 vp
Vastalause**

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 16.4.2026

Eerikki Viljanen kesk
Olga Oinas-Panuma kesk